

Úloha štátu v organizácii ekonomického systému

HONORS, a.s.

November 2001

Dôchodková reforma

Úloha štátu v organizácii ekonomického systému.

Pri konštrukcii tak závažného problému ako je nové vymedzenie individuálnej zodpovednosti a sociálnej solidarity pre zabezpečenie motivačných faktorov a zároveň vytvorenie predpokladov budovania modernej spoločnosti bez plošného rozšírenia chudoby je veľmi dôležité vnímať popri ekonomických parametroch sociálny rozmer tejto transformácie a v celej komplexnosti posudzovať jednotlivé kroky tak, aby v celkovom efekte aj na prvý pohľad negatívne javy vynútené štátom¹ boli v konečnom dôsledku v prospech občana.

Aby vôbec fungovala trhovú ekonomiku, musia byť presne vymedzené majetkové práva a musí byť štátom zaručená ochrana majetkových práv. To znamená, že základnou úlohou vlády pre fungovanie ekonomiky **je ochrana individuálnych práv**. Zároveň táto ochrana individuálnych práv sa musí organizovať tak, aby bola **zaručená rovnosť príležitostí pre každého účastníka**.

Štát organizuje produkciu verejných služieb alebo tovarov s cieľom zaistenie týchto produktov ako službu občanovi vo verejnom záujme. Predmet verejného záujmu musí byť jasne definovaný. Súčasťou organizácie týchto služieb vo verejnom záujme je aj zabezpečenie potrebných finančných zdrojov. Zvyčajne sú zabezpečené v podobe daní, odvodov alebo povinných platieb v súlade s príslušnými zákonmi. Logika vyplývajúca z takéhoto riešenia znamená, že takto zhromaždené peniaze štátom majú charakter **verejných peňazí**.

Za istých situácií sa ukazuje, že **organizácia verejných služieb alebo výroba tovarov** je nutná cez verejno právnu inštitúciu. Typickým príkladom je organizácia bankového sektora, kde emisná banka NBS² predstavuje verejno právnu inštitúciu, ktorá okrem iných úloh má aj za

¹ To, že sa Švajčiarsko stalo bohatou zemou je v dôsledku jeho premeny po občianskej vojne v roku 1847 a to vďaka myšlienkam, ktoré presadili víťazi .

Reformátori švajčiarskeho systému chápali zmysel štátu v dvoch základných polohách:

1. Úlohou štátu je ochrana jeho občanov a ich majetku
2. Štát zaistiť svojim občanom a právnickým osobám rovnosť príležitostí a vymožitelnosť práva

Tieto myšlienky prezentoval Guillaume Henri Dufour (narodil sa dňa 15. 9. 1787, zomrel dňa 14. 7. 1875) náčelník švajčiarskeho štábu armády, ktorý vo švajčiarskej občianskej vojne porazil v bitke u Gislikonu v lete 1847 južný separatistické švajčiarske kantóny tzv. Sonderbund, ktoré boli podporované okolitými štátmi.. Dufour spolu s prvým prezidentom Švajčiarska Jonasom Furrerom (1848, 1852, 1855 a 1858) a ďalšími, práve po tejto vojne, keď hľadali odpoveď na otázku, čo zapríčinilo neúspech švajčiarskej štátnej ideológie pred rokom 1847, prišli na to, že to boli práve zlé právne predpisy od ústavy počnúc. Navzdory negatívne postoju vtedajších krajín ako Rakúsko, Francúzsko a Prusko, Švajčiarsko prijalo dňa 12.09.1848 novú ústavu, ale aj ďalšie nadväzujúce zákony..

Švajčiarsko bolo pred rokom 1847 v hlbokoj spoločenskej depresii, pretože za napoleonských vojen bolo Francúzskym satelitom, podobne ako Československo v rokoch 1948 – 1989 satelitom ZSSR. Švajčiarsko stratilo počas napoleonských vojen časť územia v severnom Taliansku a južnom Nemecku, zmietalo sa vo vnútorných sporoch , čo nakoniec viedlo k občianskej vojne v roku 1847. Len vďaka identifikácii chýb a ich odstránení nahradením kvalitným právom v zmysle potrieb občana a podľa zdravého ľudského rozumu, sa Švajčiarsko stalo jedným z ekonomických centier sveta. Podľa takéhoto práva sa nemôže stať, aby železničiar, ktorý ide do štrajku musel a vedel posúdiť, či je to štrajk podľa zákona a naopak, učení sudcovia ani po hodinách právnej odbornej dišputy toto posúdiť nevedeli a navyše ešte sa k tomu aj priznali a vyriekli šokujúci záver : štrajk sa prerušuje, kým sa nevyjasní jeho zákonnosť. K 31. marcu 2003 ešte nedospeli k záveru.

² Národná banka Slovenska (NBS) je nezávislou centrálnou bankou Slovenskej republiky. Vznikla 1. januára 1993 na základe zákona NR SR č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska ([PDF-súbor, veľkosť 103 KB](#)), ktorý určuje jej postavenie, funkcie a úlohy. Národná banka Slovenska je nezávislou inštitúciou, ktorej základnou funkciou je udržiavanie cenovej stability. Za týmto účelom Národná banka Slovenska:

Dôchodková reforma

úlohu organizáciu trhu bankových služieb, poskytovaných bankami súkromného sektora. Opäť je možné vidieť aj v prípade bankového sektora, že štát cez Exim banku ako štátnu banku organizuje stimuláciu exportných aktivít súkromných spoločností. **Verejná produkcia služieb organizovaná vládou takto predstavuje druhú úlohu vlády.**

Za istých okolností je žiadúce, aby vláda vstúpila do procesov odohrávajúcich sa na trhu nepriamo reguláciou aktivít účastníkov trhu. Typickým príkladom na Slovensku je uvoľnenie regulačných pravidiel pri ochrane spotrebiteľa na finančnom trhu v roku 1999³ a po spoznaní krízy nebankových subjektov, vedúcich k škodám na majetku občanov, ustanovenie nových regulačných opatrení⁴. **Regulácia trhov reprezentuje tretiu úlohu vlády.**

V prípade, že sa spoločnosť rozhodne pomôcť napríklad menej úspešným jedincom v spoločnosti, napríklad organizovaním záchranej sociálnej siete, nezamestnaným a pod. vláda organizuje príslušné redistribučné mechanizmy. Podobne je to aj v prípade organizácie vzdelania, či zdravotnej starostlivosti. Nástrojmi na tieto činnosti sú daňový systém, colný systém, odvodový systém a pod. **Redistribúcia zdrojov predstavuje štvrtú vitálnu úlohu vlády.**

-
- určuje menovú politiku,
 - vydáva bankovky a mince,
 - riadi, koordinuje a zabezpečuje peňažný obeh, platobný styk a zúčtovanie dát platobného styku,
 - vykonáva dohľad nad bezpečným fungovaním bankového systému a nad vykonávaním bankových činností.

NBS zastupuje Slovenskú republiku na základe poverenia vlády Slovenskej republiky v medzinárodných finančných inštitúciách. NBS zastupuje Slovenskú republiku v operáciách na medzinárodných finančných trhoch súvisiacich s plnením menovej politiky.

Najvyšším riadiacim orgánom NBS je Banková rada NBS. Banková rada NBS určuje menovú politiku a nástroje na jej uskutočňovanie a rozhoduje o menových opatreniach NBS.

³ Povinnosti Ministerstva financií, platné do termínu 31.12.1999, následne boli zrušené novelou zákona. *Zákon o ochrane spotrebiteľa číslo 634/1992 Zb. v znení neskorších predpisov a to hlavne v § 23* pričom príslušnosť orgánov na vykonávanie dohľadu ustanovuje osobitný predpis (Zákon NR SR č. 274/1993 Z.z. O vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa.).

Tento prvok vo vzťahu k obchodovaniu s finančnými nástrojmi obsahuje zákon o ochrane spotrebiteľa č. 634/1992 Zb. a to v §23 :

Citujem:“ Dohľad nad ochranou spotrebiteľa.

- (1) Dohľad nad ochranou spotrebiteľa zahŕňa:
 - a) Schvaľovanie typových zmlúv vykonávané ústrednými orgánmi štátnej správy(do 31.12.1999)
 - b) Dozor nad dodržiavaním povinností ustanovených týmto zákonom. (trvale)
- (2) Príslušnosť orgánov na vykonávanie dohľadu ustanovuje osobitný predpis (Zákon NR SR č. 274/1993 Z.z. O vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa.)
- (3) Typovou zmlouvou sa rozumie formulár zmluvy, ktorá sa má uzatvárať vo viacerých prípadoch, pokiaľ je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy pri jej uzatváraní podstatným spôsobom neovplyvňuje. Schválenie typovej zmluvy je podmienkou jej používania. Pri schvaľovaní posudzujú príslušné orgány štátnej správy súlad typovej zmluvy s ustanoveniami právnych predpisov a posudzujú, či zmluva nie je jednostranne nevýhodná pre spotrebiteľa-občana. Ak príslušné orgány nerozhodnú o žiadosti o schválení typovej zmluvy do 30 dní, platí, že typovú zmluvu schválili.

Pri výkone dozoru sú príslušné orgány oprávnené vydávať záväzné pokyny na odstránenie zistených nedostatkov. V prípade ohrozenia života, zdravia alebo majetku sú oprávnené pozastaviť predaj výrobkov alebo poskytovanie služieb alebo uzavrieť prevádzkareň; tieto opatrenia môžu za podmienok ustanovených osobitným predpisom (Zákon NR SR č. 274/1993 Z.z.) ukladať na mieste na to poverené osoby.

⁴ zákon **z 9. novembra 2001** o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch)

Dôchodková reforma

Vláda si však môže vytýčiť aj cieľ intervenciou zamedziť nástup recesie, či znížiť fluktuáciu ekonomiky. *Vtedy vláda preberá na seba úlohu stabilizačnú⁵, ktorá reprezentuje piatu úlohu vlády.*

Je evidentné, že úlohy vlády sa navzájom prelínajú. Napríklad regulačná úloha vlády musí zohľadňovať ochranu individuálnych majetkových práv a pod.

Vo všeobecnosti ekonómovia uznávajú nárok na zásah vlády do trhu keď:

- 1. Dôvody, že dôjde k poruche na trhu sú jasne zdokumentovateľné*
- 2. Výsledkom nekonania intervencie z úrovne vlády by viedlo k vážnym spoločenským a ekonomickým dôsledkom*
- 3. Na základe zásahu z úrovne vlády sa očakáva vysoká pravdepodobnosť úspešného riešenia problému*
- 4. Negatívne efekty spojené so zásahom vlády sú na akceptovateľnej úrovni*

Aká je úloha štátu pri organizovaní dôchodkového systému ako súčasť uceleného finančného systému?

Na základe faktov je možné tvrdiť, že temer každá vláda intervenuje pri organizácii dôchodkového zabezpečenia a bol prijatý všeobecný názor, že *princípy voľného trhu nezabezpečia akumuláciu zdrojov pre jednotlivca pre zabezpečenie minimálneho životného štandardu v dôchodkovom veku.⁵ Je vo verejnom záujme, aby sa chudoba nerozšírila u ľudí v dôchodkovom veku ako dôsledok neschopnosti si zabezpečiť dostatočné príjmy.* Všetky krajiny združené v OECD majú zavedený *povinný systém dôchodkového zabezpečenia.* Inými slovami v systéme povinných odvodov všetky vlády OECD organizujú systém povinného (verejného) sociálneho poistenia. Aj na Slovensku je možné na príklade DDP ukázať, že na dobrovoľnom princípe len cca 25% pracujúcich sa poisťuje. Sú to vlastnosti človeka a jeho správanie, ktoré určujú, že riešením pre spoločnosť, pokiaľ si definovala vyššie uvedený cieľ, je vytvorenie dvoch základných finančných systémov a to povinného a nadstavbového založeného na dobrovoľnom princípe. *Pri organizovaní povinného a dobrovoľného systému sa mení úloha štátu.*

Úloha štátu v povinnom systéme dôchodkového zabezpečenia.

Pre našu úvahu vychádzame zo skutočnosti, že len časť pracujúcich (20-30%) by na dobrovoľnom základe šetrili zdroje na dôchodkový vek. Títo *zodpovední občania* by teda mali našetrené a pokiaľ by štát poskytol aj ostatným *nezodpovedným občanom* minimálny životný štandard, musel by to uhradiť zo všeobecných daní, to znamená, že *zodpovední*

⁵ Mikloš, stabilizačné opatrenia 1999,2003

⁵ Larry Thompson, Older and wiser: The Economics of Public Pensions, Urban Institute Press, ISBN 0-87766-679-2

Dôchodková reforma

občania by sa d'alšou časťou daní poskladali na dôchodky ostatným občanom. Naopak, fakty poukazujú na skutočnosť, že rozhodujúca časť občanov nevie zachádzať so svojimi zdrojmi tak, aby boli schopní vytvárať pre seba ekonomické podmienky v horizonte 5 a viac rokov. Odborne nazývaná **myopia občana** je tou vlastnosťou, pred ktorou štát musí ochrániť občana. **Zabezpečením ochrany občana pred myopiou ako prvej úlohy štátu** cez povinný systém odvodov dôchodkového zabezpečenia sa napĺňa zároveň **druhá úloha štátu a to ochrana zodpovedných občanov pred zneužitím ich úspor ostatnými občanmi.**

Meradlom úspešnosti týchto intervencií štátu je, ak minimum populácie v spoločnosti je v dôchodkovom veku závislé od sociálnej pomoci.

Dôchodkový systém zároveň umožňuje riešiť cez **vloženie poistných princípov ako kolektívnu hodnotu občanov aj individuálne životné situácie**, v ktorých sa občan a jeho rodina nachádza počas života. V sociálnom systéme v súčasnosti Pay-as-you-go spravovaný verejno právnu inštitúciou Sociálnej poisťovne (v systéme I. a II. Pilieri) je občan poistený na nasledovné udalosti:

1. počas pracovne aktívnej fázy života je poistený voči nasledovným životným udalostiam:
 - Invalidite
 - Invalidný dôchodok
 - Čiastočný invalidný dôchodok
 - Zabezpečenie pozostalostných dôchodkov v prípade úmrtia
 - Sirotský dôchodok
 - Vdovský dôchodok
 - Vdovecký dôchodok
2. po odchode do dôchodku:
 - na okamih dožitia, ktorý sa štatisticky líši od priemernej dĺžky života
 - a. starobný dôchodok

Aby bolo možné zabezpečiť stanovené ciele, je potrebná istá miera vertikálnej redistribúcie, kedy na poistných udalostiach sa zúčastňujú síce všetci občania, ale podľa výšky príjmov rôzne. Jedným z parametrov sociálnej solidarity je, ako je obmedzená výška príspevkov do redistribučného systému u bohatších vrstiev spoločnosti v prospech ekonomicky slabších. Parameter n-násobok priemernej mzdy vystihuje vertikálnu redistribúciu. Od všeobecného konsenzu v spoločnosti, prijatého vládou a uzákonené parlamentom, že *občanovi je spoločnosť povinná zabezpečiť v dôchodkovom veku minimálne 40%-tnú náhradu priemerného príjmu počas pracovného zaradenia, najmenej však 1,2 násobok životného minima, je možné pre zadané podmienky tento pomer exaktne spočítať a pohybuje sa približne na úrovni 3 násobku priemerného platu.* Nastavenie povinného systému daní a odvodov pre potreby dôchodkového systému na ohraničené úrovňou 3 násobku priemerného platu v spoločnosti spolu s vyplácaním príslušných solidárnych dávok si **štát plní svoju tretiu redistribučnú úlohu v systéme sociálneho a dôchodkového poistenia.**

Ochrana investícií občana do povinného dôchodkového systému je štvrtou úlohou štátu.

Vzhľadom na dlhodobý charakter povinnej investície občana a je jedno, či je to do systému priebežného alebo systému kapitalizačného, alebo zmiešaného, s vývojom ekonomiky súvisia nasledovné riziká:

- ***ekonomický rast a výnos z investícií***

Dôchodková reforma

- ***budúce trendy v priemernom veku dožitia***
- ***zmeny v kúpnej sile po odchode do dôchodku***
- ***individuálna dĺžka života jedinca***

Existujú dva základné prístupy k riešeniu týchto rizík:

1. ***Riziko celej investície nesie občan – systémy pracujúce s definovaným príspevkom***
2. ***Riziko investície sa rozkladá medzi občana a ostatných členov spoločnosti – systémy pracujúce s definovanou dávkou***

V niektorých prípadoch je žiadúce, aby sa riziko rozložilo medzi občana a ostatných účastníkov spoločnosti len do želanej úrovne- napríklad tak, aby nedošlo k znehodnoteniu prostriedkov, ktoré občan si odkladá na dôchodok. *Vtedy je možné skonštruovať systém, ktorý až do stanovenej úrovne sa chová ako systém s definovanou dávkou a nad túto úroveň už len ako systém s definovaným príspevkom.*

Inflácia je ekonomický parameter, ktorý reprezentuje tretí rizikový faktor a to zmena kúpnej sily koruny medzi dobou, kedy si ju občan odložil a dobou, kedy je mu v dôchodkovom veku k dispozícii na spotrebu. V súčasnom systéme je táto ochrana pre občana realizovaná cez valorizáciu dôchodkov, ktorej podmienky sú zakotvené v zákone. ***Pre kapitalizačný systém je toto vyjadrenie dané tak, že sa odložená koruna zhodnocuje na účte občana až do výšky inflácie a toto zhodnotenie garantuje štát.*** Inými slovami, ak investičné spoločnosti nedokážu v dôsledku porúch na trhu tieto investície zhodnotiť minimálne tak, že pokryjú infláciu, je to výnos všeobecných daní, ktorý sa použije na doplnenie tohto výnosu na požadovanú úroveň. Garancia štátu zhodnotenia investície občana na jeho individuálnom účte do výšky inflácie je ekonomicky iným vyjadrením valorizácie dôchodkov vyplývajúcich zo zákona.

Ak štát v povinnom systéme organizuje fond na vyplácanie dôchodkov na poistnom princípe(vylučuje to dedenie zostávajúcej časti dôchodku po individuálnej smrti jedinca), ***a opäť je tento fond do výšky inflácie garantovaný štátom, potom je možné riešiť aj štvrté riziko dôchodkového systému a to riziko spojené s individuálnou dĺžkou života občana.***

Zavedením povinného systému odvodov štát rieši:

- ***Myopiu občana***
- ***Ochranu zodpovedných občanov***

Ohraničením maximálnej výšky povinných odvodov ako percento z n-násoboku priemerného platu určuje vertikálnu redistribúciu a tým aj individuálnu úroveň solidarity medzi občanmi, závislú od výšky príjmu jedinca s príslušným ohraničením jeho účasti na individuálnej solidarite.

Garancia štátu zdrojov dôchodkového zabezpečenia do výšky inflácie cez štátny rozpočet rieši ochranu investície občana. Táto garancia je na báze výnosu všeobecných daní a tým sa zároveň poskytuje druhá úroveň kolektívnej solidarity, na ktorej sa podľa nastaveného daňového systému proporcionálne zúčastňujú jednotlivé vrstvy spoločnosti cez platenie rôznych daní.

Dôchodková reforma

Je zrejmé, že pri inštitucionalizácii povinného systému štát bude implementovať vhodné aj prvky dobrovoľného systému, preto **regulačná úloha štátu** má aj v tomto systéme poslanie.

Pôvodný systém povinného systému sociálneho a dôchodkového zabezpečenia bol nevyhovujúci v dôsledku nasledovných skutočností:

- 1. Slabo odrážal individuálnu zásluhovosť jednotlivca na dôchodkových príjmoch a bol zneužívaný v neprospech zodpovedných občanov*
- 2. Niesol riziko spojené s výlučným výnosom z pracovnej sily a na ne nadviazané riziká, ako sú poruchy na trhu kvôli nepriaznivému demografickému vývoju, nezamestnanosti a pod.*

Úloha štátu v dobrovoľnom systéme dôchodkového zabezpečenia

Popri základných úlohách štátu:

- ***ochrana individuálnych práv***
- ***zaručenie rovnosti príležitostí pre každého účastníka systému***

má štát v systéme dobrovoľného dôchodkového zabezpečenia dve ďalšie úlohy:

- 1. Regulačnú***
- 2. Stimulačnú***

Za istých okolností cielená stimulácia dôchodkového šporenia môže pozitívne pôsobiť na výšku úspor a pokiaľ zároveň sa táto stimulačná schéma skombinuje s vytvorením nástroja pre vzťahy zamestnanec zamestnávateľ, štát podporí lojalitu zamestnanca k podniku a naopak, pre podnikateľa dá nástroj na stimuláciu zamestnanca. V rámci tripartity tu potom zohrávajú svoje poslanie aj odbory. Zlacenie tohto systému daňovou úľavou predstavuje nepriamu stimuláciu štátu cez nižší výber dane zo mzdy. Tu je mierne narušená vertikálna solidarita, pretože na tejto schéme sa zvyčajne zúčastňujú pracovníci s vyššou úrovňou mzdy a teda príjem štátu vo výnose dane zo mzdy je práve proporcionálne nižší od kategórií zamestnancov s vyššou úrovňou miezd. Od dane zo mzdy je oslobodený odvod do výšky stanovenej zákonom na ročnej báze. Tu je stimul štátu pre tvorbu strednej triedy.

Občania si organizujú aj ďalšie investície na dobrovoľnom základe, kde už štát neplní ani stimulačnú úlohu, len regulačnú ako systém ochrany investície občana.

Jednou zo základných úloh štátu v rámci regulácie je zabezpečiť, aby občan čelil len podnikateľskému riziku. Úlohou štátu by malo byť jednoznačne ochrana majetku občana pred podvodom alebo podvodným jednaním a to :

- 1. Efektívnym systémom prevencie- preventívnym odstraňovaním príčin***

Dôchodková reforma

2. Represiou a následným odstraňovaním následkov

Občan v týchto dobrovoľných systémoch je slobodný v rozhodovaní a účty sú jeho majetkom a podliehajú plne dedeniu.

Prakticky každý štát a teda aj Slovenská republika organizuje ekonomický priestor tak, že je možné rozoznať štyri základné systémy častokrát nazývané piliere. Systém umožňuje občanovi využiť rôzne finančné nástroje pre zabezpečenie jeho ekonomických cieľov v rámci celého života. Pre jednotlivé piliere sú rôzne ošetrené riziká, a to v súvislosti s poslaním príslušného piliera. Kým v I.a II. Povinnom pilieri je riešený vzťah medzi povinnou solidaritou občana a garanciou štátu, u ostatných systémov je na uvážení občana, ako si bude riziká ošetrovať v rámci štátom určenej regulácie. Medzi týmito dvoma extrémami existuje prienik v podobe štátom stimulovaného systému, kedy cez daňové úľavy štát stimuluje občana, ktorý si vytvára vyššiu životnú úroveň počas dôchodkového veku, ale negarantuje výnosy, len zabezpečuje, aby občan čelil výlučne podnikateľskému riziku. Prehľad o možnostiach v jednotlivých rovinách ekonomických nástrojov je uvedený v tabuľke č. 1.

Forma	Riziko	Zdroj	Garancia	Individuálny/ solidárny	Poistenie/ solidarita	Dedenia/ solidarita	Forma platby	Inštitúcie
Povinný	Štátom garantovaný	Daň zo mzdy	Výnos všeobecných daní	Solidárny	Poistný princíp	Účet je predmetom solidarity, definovanej zákonom	Povinné odvody zo mzdy do Sociálnej poisťovne	Verejno-právna inštitúcia
Povinný	Štátom garantovaný	Odvod zo mzdy	Výnos všeobecných daní	Solidárny	Poistný princíp	Účet je predmetom solidarity, definovanej zákonom	Povinné odvody zo mzdy do Sociálnej poisťovne	Verejno-právna inštitúcia
Dobrovoľný, štátom stimulovaný	Štátom regulovaný	Mzda so stimulom štátu daňovo odpočítateľnej položky	Zaistenie komerčného typu	Individuálny +	Šporenie	Účet je predmetom dedenia	DDP, Individuálne plány	Neziskové inštitúcie
Dobrovoľný	Štátom regulovaný	Mzda alebo reinvestícia	Zaistenie komerčného typu	Individuálny	Šporenie	Účet je predmetom dedenia	Kapitalizačné životné poistenie	Komerčné inštitúcie poisťového trhu
Dobrovoľné	Štátom regulované	Mzda alebo reinvestícia	Zaistenie komerčného typu	Individuálne	Šporenie	Účet je predmetom dedenia	Vklady na účty do bánk	Komerčné inštitúcie bankového trhu
Dobrovoľné	Štátom regulované	Mzda alebo reinvestícia	Zaistenie komerčného typu	Individuálne	Investovanie	Účet je predmetom dedenia	Kúpa/predaj cenných papierov, nehnuteľností, devíz a pod.	Komerčné banky, súkromný sektor komerčných fondov a pod.

Tabuľka č. 1